

Nr 259.

Av herr **Lindberg** i Stockholm, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 111, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer, m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 111 föreslås sådan ändring av 1 § lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer, att lagen skall bliva tillämplig även på utländska undersåtar, som tjänstgöra ombord å svenska fartyg och för vilka lagen om försäkring mot olycksfall i arbete eljest icke skulle vara tillämplig.

Det är visserligen ett mycket starkt önskemål, att lagen under nu rådande förhållanden skall erhålla en sådan utvidgning, men det är också ett starkt önskemål om att lagen i vissa fall också skall gälla för olycksfall som drabbas medlemmar av en fartygsbesättning då den icke är i egentlig tjänstgöring. Framställning i sådant syfte har inlämnats till Kungl. Maj:t, men, som denna senare framställning är dagteknad samma dag som propositionen, har Kungl. Maj:t givetvis icke kunnat taga ställning till den senare frågan i nu omnämnd proposition.

Enligt gällande lag är sjöman, som drabbas av olycksfall i eller under arbete, föremål för särskild olycksfallsförsäkring. Däremot är sjöman, som under fritid drabbas av olycksfall, förorsakat av krigsåtgärd, icke försäkrad. Under nu pågående krig har det ofta inträffat att besättningar, vid exempelvis flyglarm, fått lämna fartyget för att uppsöka skyddsrum i land. Enligt vad som under hand av besättningsmän meddelats ha vederbörande myndigheter i en del utländska hamnar föreskrivit att besättningarna skola uppsöka sådana skyddsrum vid flyglarm; men även om sådana föreskrifter icke utfärdats är det givet att varje person rent instinktivt sökt sig till område där han trott sig vara säkrare än ombord. Oftast ha flyglarmsignalerna gått strax före midnatt, således under tid då besättningen i regel varit ledig från sin tjänstgöring. I några fall ha olycksfall inträffat under sådana förflyttningar till och från fartygen. Möjligt är att i några sådana fall olycksfallsersättning utgått på grund av att man välvilligt tolkat gällande bestämmelser, men har det också berättats fall där olycksfallsersättning icke utgått. I ett känt fall har en person skadat sig vid besök i ett skyddsrum, en skada som tvingat vederbörande till några månaders överksamhet, men en skada som icke ersatts av olycksfallsförsäkringen.

Det kan också tänkas att sjömän ombord å sina fartyg och under fritid skulle kunna bli skadade av bomb- eller granatsplitter. Sådan skada skulle

kunna drabba även den som befinner sig i skans eller hytt, men givetvis också under förflyttning å däck. Visserligen är icke något sådant olycksfall känt, men ofta har det talats om att man ombord å fartygen tagit tillvara splitter från exploderade granater. Skulle någon blivit eller bliva träffad av sådant splitter skulle mycket allvarliga olycksfall, kanske med dödlig utgång, uppstå. I de flesta krigförande länders hamnar har också mörklägningen åstadkommit en del olycksfall av allvarlig karaktär. Härvid är det givetvis färderna till och från fartygen som äro svårast. Nere i hamnarna är det synnerligen svårt för på platsen främmande personer att taga sig fram under mörker. Det är mycket ofta allvarliga olyckstillbud yppas. Många ha gått direkt ned i dockan och många ha varit nära att bli överkörda av järnvägsagnar och motorfordon, som förts fram inom hamnområdena.

Det finnes många fall, som skulle kunna anföras, som visa att det här är fråga om fall, som ha ett så nära samband med tjänsten och anställningen, att man tycker det skulle vara naturligt att redan den gällande lagen skulle kunna tolkas så att olycksfallsersättning utginge även om olycksfallen icke inträffat direkt under arbete. Det finnes säkerligen också många fall, som icke direkt kunna hänföras till arbete, men som ändock inträffat under omständigheter som kunna sägas ha med tjänsten att skaffa. En sjöman måste på sin fritid — under den halva fridagen eller eljest under ledighet — besöka konsulatet, visserligen i personligt intresse, men ett besök som han är tvungen att avlägga. Under vägen från fartyget och till konsulatet eller tillbaka till fartyget råkar han ut för ett olycksfall. Detta olycksfall kommer icke att ersättas enär det inträffat utanför tjänsten. Man tycker nog att i sådana fall, vilka ju också i regel kunna kontrolleras, borde olycksfallsersättning utgå som om olyckan inträffat under arbete.

De ovan påtalade fallen synas samtliga vara sådana som stå i nära samband med tjänstens egenart och som gott kunna avskiljas från sådana olycksfall, som icke med samma styrka kunna hänföras dit. Klart är, att även här finnes en del eller kan uppstå gränsfall som det blir svårt avgöra om de skola räknas till olycksfall i arbete eller icke.

I förevarande fall och särskilt med tanke på kriget måste man väl betrakta frågan från den utgångspunkten, att sjömannen själv icke i onödan utsätter sig för olycksfall i de krigförande ländernas eller andra hamnar. Åtgärder vidtagna under och på grund av kriget äro ju något som sjömannen icke råder över. Han måste också följa sitt fartyg sedan han väl blivit inmönstrad och han har icke någon möjlighet att själv välja sin uppehålls-ort. Man kan heller icke säga att fartyget utgör någon skyddad plats, varför det är naturligt om han, vid flyglarm eller eljest vid på grund av krigsåtgärd hotande fara, söker skydd i de skyddsrum som finnas i land. Man kan heller icke säga att sjömannen får skylla sig själv om han på sin fritid går i land för att uträtta ärenden åt sig själv. Ombord å fartyget kan han icke göra de inköp för egen räkning som han väl gång efter annan måste göra. Han är

således på grund av sin tjänst eller sitt yrke, vilket man vill, tvungen att utsätta sig för vissa ganska stora risker även under sin fritid. Under sådana förhållanden lär det icke kunna sägas att en utvidgning av lagen, att gälla även för olycksfall, som i vissa fall på grund av krigsförhållandena drabba sjömän under fritid, skulle vara ett ensidigt gynnande av viss grupp.

En avgränsning, som kunde vara befogad, skulle endast gälla de fall som uppenbarligen skett på grund av vederbörande persons egna åtgärder.

Enär det nu icke finnes någon lagtext utarbetad, som erfordras för att vad ovan föreslagits skall kunna effektueras, får jag hemställa, att det lagutskott, som kommer att handlägga detta ärende, skriver den lagtext som kan vara nödvändig och att ändringen vidtages i samband med framläggande för riksdagen av utlåtande i anledning av ifrågavarande proposition.

På grund av det anförda tillåter jag mig hemställa,

1) att riksdagen ville i samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 111 besluta ändring i 1 § lagen den 11 juni 1937 om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer i enlighet med ovan angivna synpunkter, eller, därest detta yrkande icke skulle kunna bifallas,

2) att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning av frågan och föreläggande för denna riksdag av det förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 15 mars 1941.

Carl Lindberg
i Stockholm